



ΚΑΛΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

ΤΟΥ Κ. ΣΤΕΦ. ΔΑΦΝΗ

ΑΝΕΜΟΤΡΑΤΕΣ



ΕΣΑ στον καθαρόν ορίζοντα, στο βάθος του κόρφου, ξεχώρισαν σιγά-σιγά δύο κόκκινα πανιά του ζουγκωμένου τριγωνιά στο φόντο τ' ουρανού. Τα δύο πλεούμενα είχαν βάλει πλώση για τη χώρα μας, κι' όλοένα ζύγωναν σπασογμένα από τη δυνατή πνοή του ανοιξιάτικου πιάτη...

Οι περιπατητές της προκυμαίας, οι βαρκάρηδες, οι τελωνοφύλακες και άλλα άνθρωποι του λιμανιού, μαζωμένοι στον Καινούργιο Μώλο, έκοιταζαν τα δύο πλεούμενα που έρχόνταν για πρώτη φορά και άπορευσαν για τα κόκκινα πανιά τους. Άξαφνα, ένας γέρος φραζέ, ο Δημήτρης ο Μεντέος, ζαρώνοντας τα φραδιά, είπε:

— Οι τράτες είν'... Οι ανεμότρατες.

— Οι απεραντίες! πρώτος κάποιος άλλος.

Λαλούν, αυτό ήταν. Έρχόνταν οι Ίταλοι φραζέδες, ίσα από το Μπάρι, φτερομένοι, με τα λατινικά τους ιστία, που τόσο τα τραγουδούσε ο Ντεονόντσο στους ύμνους του και στα «Διηγήματα της Προκυμαίας». Έρχονταν να πιάσουν δουλειά στον τόπο μας, να φερθούν στ' ανοιχτά διάφανα νερά του Αιγαίου Κόλπου, να μείνουν μερικούς μήνες κι' ύστερα να βάλουν ξανά πλώση για την πατρίδα τους, με το ζυμέρι καλά φουσκωμένο από το νότιο παρά. Και η πλώη μας, που είχε τα δεκάματα σπάνια, κατέβηκε σύμφηχ' να ιδή τους κωνοφόρους μουσαφίρους...

Οι δύο ανεμότρατες ζύγωναν, αλαφρές, χαριτωμένες, αεροσάλυντες, σά μεγάλα πανιά κωνοφόρα, παραφιδένια, κι' όσο ζύγωναν οι χαμπύλες τους γίνονταν πιο άδρες, πιο καθαροφραγμένες, με την ψηλή άνενα της μέσης οριζανότατη, δάκρυες, κι' ένα τριγωνικό σημάδι, μπυρό, να τρεμοτάζει στην κορφή, στο τοιμπούκι... Και σάν προσπέρασαν το Βραζιάνα, αφήνοντας άριστερά το Μπουρτζι, και κόντευαν ή μια πλώη στην άλλη, ίσως αν έπαινο στο κοντάκι της σφήνης, μαζί με την Ίταλική σημαία και την Ελληνική, και τότες αντήχησε μια ομαδική κραυγή από τις δύο ανεμότρατες:

— Σαβότσια!... Έβιδα λά Γκρετσιά!...

Και οι άνθρωποι της προκυμαίας ανταπόδωσαν τη ζητωκραυγή, δύο και τρεις φορές. Ή προκυμαία, το λιμάνι, ήταν καινούρια, αναπάντεχη ζωή. Οι ξένοι φραζέδες — οι ναυοκλιτάνοι — δίδανε τις τράτες τους, τη μια κοντά στην άλλη, με χοντρά παλαμάκια στους γαλκάδες του μονοκώριου και λήθησαν έξω. Ήταν άντρες νέοι οι περισσότεροι, ψημένοι στην άμμη, μαυροδέρματα, στυ-

βαροί, χιμάτοι ένεργεια, με γοργές κινήσεις ήταν από τη φάση που διακινείται στις παρλιές του Μπάρι ως στο Κατάντζαρο, και ξενιτεύτ'α για να κερδίσει με σκληρόν άγωνα το ψωμί της. Από την πρώτη στιγμή φάνηκε πως ήταν ο άρχηγός τους: Ένας σαρντάρος, τετράγνος, με παρη μουστάκι, βαθύ βλέμμα και λίγα λόγια...

Είχαν και μερικά παιδιά μαζί τους, μια γαριά να τα βρέει και κεί. Μόλις οι άντρες δέσανε τις τράτες, έκβηνα γυδίστραν, σταθίζαν στη γραμμή, στην κοιταστή, και σ' ένα πρόσταγμα πέρασαν όλα στη θάλασσα να πάρουν το μανύι τους... Κοιμήτουσαν σά βαρκαχάια, βοιωδοσαν κάτω, γίνονταν άφαντα στα μαυροβάρια νερά του λιμανιού, και σέ λίγο ξαναγίνονταν για ν' αναβούν στις ανεμότρατες γελιστά, θορυβοδία, με τα ήχηρά τους νασιλάκια που άντηχούσαν σάν κροαζίες γλάφων... Μερικά μάλιστα σκαρφαλώναν ως στην άκρη της άνενας, δεκά μέτρα ύψος κι' έπειταν από εκεί κατακλιόμ'α σε άξωθωάμιστες βορτιές. Οι άνθρωποι της προκυμαίας τα κοιτάζαν με συμπάθεια και τα παρανοούσαν σά τοιμηρά γυναισιανά τους. Οι Ίταλοι χαμόφρωναν:

— Μπαρά, Λουτζά!

— Μπαρά, Τσιόβ'α!

— Μπαρά, Λούκα!... Πρώτο! ποστό!...

Μια κορία — ή γυναίκα του Αιμενάρη — έβγαζε από το τσαντάκι της ένα άσημένο φράγχο και τσίριζε στα Ίταλόπουλα, κρατώντας το στην άκρη των δύο λεπτοκόμων δαχτύλων της. Τα παιδιά γογγύζον τα μάτια κι' ή συγκίνηση τους ανεμώθηκε σε όλη τη μυσική φθογγολογία της Νασιολάνης γλώσσας. Ή κορία έβραζε το νόμισμα στο νερό. Τα παιδιά βούτηζαν, το παρακολούθησαν ως στον πάτο της θάλασσας, τρία πλοία βάθος, και σέ λίγο ανέβηκε πάνω πρώτος ο νικητής. Οι Ίταλοι, που παρακολούθησαν το άγώνισμα, φώναζαν:

— Έβιδα, Λούκα!... Νταμπράβο, σαγκάτο!...

Ο Λούκας ήταν έν' άγοράκι ξανθοπόστο, ως δώδεκα χρονών, πολύ στέλιο. Κρατώντας το άσημένο έλαβλο σφιχτά στη χειριτίδα του, σκαρφάλωσε στην τράτα, κι' έτσι όπως ήταν, διασταίσιδο, προζώρησε γελιστό στην πλώη, όπου κόντευαν ένας γέρος Ξαυλομένος, με τη ράχη ακουμπισμένη σε σωρό από σκευιά. Φορούσε κασέτο, γυσο χαλιά στο έν' αυτί, και το δέμα του προσώπου του ήτανε σάν παλιότανα τεργαμινά. Λόγος δέν έπρόσεχε σε ότι γινόταν γύρω του και φοιμάριζε την πια του με τα μάτια γυρισμένα κατά το πέρασο, στ' ανοιχτά... Ο μικρός Λούκας έτρεξε ως εκεί, γονάτισε, φίλησε το χέρι του γέρου, μαυροχρώσε «παλάτο» και τούβαλε στην πλώη το άσημένο



φράγκο. 'Ο γέρος έβγαλε την πίπα από τ' στόμα, και άσπασθηκε τ' παιδί στο μέτωπο.

Καθώς έμαθα άργότερα, ήταν άγγονάκι του.

Μιά μικρή εύτυχία ήταν άλήθεια για τον τόπο μας ό έρχομός των ξένων ψαράδων.

'Από την άλλη μέρα βάλθηκαν στη δουλειά. Φεύγανε μετά τ' μασάνγχα, άνοιγναν μακριά, πέρα από την Καραθώνα, κατά τ' 'Α- σοντος. 'Όλη την ημέρα άσφοναν τον άφρο τίς θάλασσας με τ' άδι- χτισα τους, και κατά τ' δειλίνο γρήζιαν με τ' κορίνια γιομάτα άφρο- ψαρά: Μπαρμινολίθινα και σαφρίδια και σαρδέλλες και φράσες και γάτες, κ' όλα τ' καλά τού κόρφου μας, που γυαλοκοπούσαν και φρόταζαν με όλα τ' χρυσά και τ' άσημένα και τ' φανταστρέφ' ζωμάτια, μέσα σε πανέρια και χειροκόφτια...

Κ' έτσι, κατά τ' γέριμα τού ήλιου, φανόνταν πάλι νάρχωνται όι δυό άνεμοτρες, ζευγαρωτές, άνάλαφρες, χαριτωμένες, με τ' λαπι- νικά τους ιστία θριαμβευτικά στ' άφντο τού όρίζοντα... 'Οι ντόπιοι τους έπεριέμναν στην προκομιά, σ' άφροδισαν από τ' φρέσκα προ- μάρματα τους, που μωσκοβολούσε χύμα. Και κείνοι πάλι πουλούσανε πρόθυμα τ' ψάρια τους, και όσα τους άπόμει- ναν, τ' παρακατιανά, τάπαυναν όι νεότεροι άπ' αυτούς να τ' πουλήσουν φτηνότερα στους μαχαλάδες, διαλαλώντας τα στις φράγες, να φρά ή φτωχολογιά :

— Πισάρι! Πισάρι! (δηλαδή: ψάρι! ψά- ρι!) Φρέσκο πισάρι!...

Και τ' βράδι, μαζόνταναν όλοι στο κατά- στομα της μιάς άνεμοτρας και δειπνούσαν άδερφικά, καθισμένοι σταυροπόδι, μ' ένα φα- νάκι κρεμάμενο από την άντένα να τους φωτι- ζή... Τρώγανε την αιώνια ψαρσοσύτα τους ή τις έλιτσες τους—τό φτωχικό τους δείπνο, φρέ- νοντας γρήγο μιά κολοκάθα με κρασί, Δηλαδή κρασί όχι. Πίνανε μιά περίεργη μετεάντα, από ξύδι πολύ νερωμένο! Άγορεύανε ξύδι από τ' γέρο Λαϊκάτο, ή από τ' Ρουζοκινιώτη, και τ' νεφόνανε, λέντε νερό κ' ένα ξύδι. Και τ'ο πίν- νανε όι κακόμοιροι όι φτωχοί άντίς κρασί!... Οικονομίες, για να σναζώνουν κανένα λεφτό, να στείλουν στις φημίλες τους, στην πατρίδα και να τους μείνη και για τ' χειμώνα. Μήπως σε ζάτι τέτοιες στερησεις δέ υπάκουαν σ' όι δικοί μας, όι μετανάστες της 'Αμερικής;

Και σαν άποτρούγανε, όι πό ήλιοκομιοί ά- πο τους ψαράδες ανάθανε την πίπα τους, να φουμάρον ησαν, οισπηλιό, άνεμοτρεμιοί, ποιάς φρέξι, τ'ο Μπάρι και τ'ο σπάτια τους... Τ'α παιδάκια κομμωντοσαν κάτω, στ' άμπάρι, μ' όι πιά νεύ, τ'α παλληραροπούτα, βγαίναν έ- ξε, —σαν ήταν φεγγαροβραδεία— και στήνα- νε μιλόο στο πλακοτόρωτο της προκομιάς. 'Ενας έπαίξε φεραφω- νία, δεύτερος κιάρα και όι άλλοι χορεύανε δυό-δυό πόλικες ή βάλζες. 'Αλλοτε όμως καθόνταν όλοι καταγάμα, σ'τά οκαλοπάτια της άποθή- σης, κοιτάζοντα κ' ατόι πέρα, κατά τ'ο πέλαγοσ που μαυρολογού- σε και άρχίζαν ένα σκαπό Ναπολιτάνικο, νοσταλγικό, ένό κάποιος σινώδετο τ'ο τραγοδί με τ'η γιοκαρίνα του την πηλινη, ή ό Μικέλε με την κιάρα του:

'Αντίο Νάπολι,
Φανσιούλε μ'έλλε
Κόμ'ε λέ στέλλε...

'Ανάμεσα στους ξένους ψαράδες ξεχώρισα και οχετίστικα με δυό πρόσποτα. 'Ηταν ενχαιοστημένοι, γιατί μαπορούσαν να κωβεντιάζουν μαζί μου στη γλώσσα τους, και να μού λένε τόν πόνο τους. Τους πρωτογνώρισα μιά Κυριακή στην εκκλήσια τών Κωβολικών, ύστερ' από τ'η λειτουργία, που πήγα να ιδώ τ'ο σέβασμο δάσκαλό μου, τ'ο δόν Γεώργιο Σαργολόγο, έξείνων που βρισκεται τώρα στον Παρά- δεισο τών ψυχών...

Γιατί όι ναπολιτάνοι ήταν καλοί χριστιανοί, και κάθε Κυριακή ά- νεβαναν τόν άνόφρο, στη 'εφραγοκωλλισιά, άλλαγμένοι, με τ'α ψωριτά τους; και στέκην μ' ενόλαθε, γονατίζοντας κάθε φορά τ'ο δόν Σαργολόγοσ χτυπούσε τ'ο άσημένο κωιδανάκι μπροστά τ'ο 'Αγιο Βήμα, ψέλλοντας όλοι μαζί κοινά πα- ραλληλάνη τ'α Αυτι- νια τών ψαλιών:

'Αέ Μαρία — Γκρά-
(τοια πλένα
'Όρα πρό νόμις...

Τότε λοιπόν φορού- σαν τ'α μωστινά τους και στο κεφάλι ένα σκούφο ναντικό, με κόκκινη φούντα στην κορυφή. Και μετά τ'η

λειτουργία ανέβαιναν στο ολίτι τού παπά, στη μεγάλη σάλα, τ'η στο- λισμένη με παλαιά κιάρα και τ'η φωτογραφία τού Βασιλιά τού 'Ο- θωνα στο νερικό του κρεβάτι.

Και ό παπάς ό άσπρομάλλης, με την άντίστη μακριά γενειάδα, με τ'ο εκφραστικό πρόσποτο, που ήταν σαν παλιά Φλαντζέκη έστάμα, τους έτρατάριζε καφερέδια και λουκουμά Σαρμάν, τους ρωτούσε τ'ο ένα και τ'ο άλλο, και στο τέλος τους φιλοδοχούσε κανένα γαφ- φαλλο, από κείνα που άνθιχαν στις γλάστρες της ταράτσας του.

Έκει γνώρισα πολλούς από τους ξενοφερμένους ψαράδες. Μ'ά- νας γέρος κ' ένας νέος μωίκαναν ξεχωριστή έντυπωση. 'Ο γέρος ή- ταν εκείνος με την πίπα, που πήγε τ'ο ζγγωνιά του και τοίδωσε τ'ο άσημένο φράγκο. 'Ηταν σενθροπόδ, λιγλόγοσ και παραπονώτανε πως λίγα ήταν τ'α καρθέλια του. Καλά τ'όλεγε αυτός να μίν τ'ο κάρη αυτό τ'ο ταξείδι, να κάστη για να ήσυχάζη στο σπάτια του, με τούς δικούς του.

— Μά τι έχεις, Τζίο Μπατίστα; τόνε ρώτησα.

Και ό Τζίο Μπατίστα άρχισε να μ'ου λέη από τ'ο πονούν όλο του τ'ο κάκαλα, πως ήταν ή γυναικινή ήγρασία που τον έπερνούσε, με άθανατερή άφρόωσση, ή μαλαρία, κ' έλεγε πως πέφτει τ'η νύχτα από τ'ο άστρα και τόνε σαπίζει.

— Τ'ο λέ μαλάρα, σινού, μ'ο, καπίτε; Κου- έστα μαλεντέτα μαλάρα!

Και σπιγόνοντας τ'α δόντια, έρωγγε μιά μα- τιά από τ' άνοιχτό παράθυρο στο πέλαγοσ που μαυρολογούσε πέρα, στη θολιάρα. Και ό Τζίο Μπατίστα δέν καταλάβαινε πως ήταν τ'α γεράμα- τ'α ή νοσταλγία του τών έτρωναν...

— Έλενε γιατί έμιασε άμαρτολό, σάγκε μου, τ'ο έξηγούσε ό αγαθός παπάς... Έλενε γιατί χά- σασε τ'ο δρομό του Θεού και πάμε στην κακή μας μέρα... Έλενε γιατί σούλειψε ή πίστις, Τζίο Μπα- τίστα!...

Μά ό γέρος έσφιγγε τ'α δόντια και δέ μ- λούσε...

Τ'ο άλλο πρόσποτο που ξεχώρισα ήταν ό Μι- κέλε, ό κωδοκίτης. Νέος άντρας, άντροκωλας μά- λισα, ναπολιτάνοσ, σ'τά τράντα του. Ταβάνο- σκούπα. Μ'ε μιτάρια κατακόκκινη, με σαγιόν σου- βιερό, με χειροβάλες, ποδάρες. Σήμερα, Κυριακή ήταν αγνησιμένος, παπουσομένος, που να τόνε βλέπατε όποιος τίς κωθμερινές, τ'ο άπότομα του διάβαινε πως μαχαλάδες, με τ'ο πανέρι τ'ο κει- φάκι, γιμνοπόδαρος, κωποτύπος με τίς πατούδες του τις πλάκες τών κωρτιμηνών:

— Πισάρι!... Φρέσκο πισάρι!... 'Ο πισα- ράς!...

'Εστεκε μ'α στιγμή τ'ο τρισάκι, έμτηγε τ'η φωνάρα του, κ' ύστερα έφευγε, άστρατη, σαν κωνηγηνόμος...

Τόνε γνώρισα από κωνητέρα τ'ο Μικέλε. Μιά μέρα, καθώς τόνε φώναζε ή μητέρα μου να φωνισή ψάρια και κείνος με έλεσε στ'ο κεραι- λόσκαλο, με γνώρισε και άνωίξε διάπλατη τ'η στομάτα του σε χαμό- γελο «—'Οέ, σινού τ'άλε!» (δέ θυμότανε τ'η δνοιά μου.) 'Ανέθηκε πάνω, άφησε χυμό τ'ο πανέρι και κιάθηκε, σφυρηζόντας τόν ιδώφω- τ'ο του... Καλοκαίρι για, και ό Μικέλε κωραμμένος. 'Η μητέρα μου τούψισε καφέ, έγώ τ'ο προσέφερα τσιγάρο... Γίνηκαμε φίλοι. 'Ο Μικέλε ήταν πολυλόγοσ. Μ'άς έστρωσε κάτω όλα τον τ'α μιστικά.

Πώς κωριόταν από παλιά, δυνατή φημίλα, Σαρδιένικη, πως ό πα- πούς του κ' ένας άδερφός τ'ο πατέρα του κάνανε λησάδες σ'τά βου- νιά και σκοπούθηκαν με μιμπεσινά πως ένας άλλος θεός του, για να ξεπληρώση τις άμαρτίες της γενιάς, δέθηκε κωποσκαι και γίνηκε κωλόγερος, κωποστίνοσ, και πως αυτός (ό Μικέλε) άκολούθησε την ψαρική γιατί τού άρεσε ή θάλασσα, τα ταξείδια. 'Όλο και κ' άρη- νήσι ήθελε...

— Μ'ράβο, Μικέλε!... Μά τότε έσύ δέν κρέπει να παντρευτής.

— Θά παντρευτώ! έδήλωσε σταθερά ό Μικέλε.

Και μ'άς ξεμνηστρευτικε πως ήταν κωρικά άρρεθωνισαμένος με μιά κοπέλλα της πατρίδας του, μιά κοπέλλα ζωφία! Και για να τ' άποδείξη, μ'άς έδειχνε ένα δαγτυλιδάκι, ένα στήριτό άσημένο φιδά- κι, και μιά φωτογραφία που την έβγαλε από τόν κόρφο του... 'Ηταν μιά μεγαλομάτα, παχεία κοπέλλα, με φουκοκίνα μαλλιά, σ'α σαντέα: 'εΦιορέλα μιά! τ'εξόρο!» Και κώλλησε τ'η γελιάδες του στη φωτογραφία της Φιορέλας.

— Και γιατί κωρικά άρρεθωνισαμένος, Μικέλε;

— Γιατί... γιατί δέ με θέλουν όι δικοί της, άπάντησε στενοχω- ρημένος ό Μικέλε. Για- τί, καταλαβαίνεις, σι- νού μ'ο, όι δικοί τ'ο ένε μεκράκνηδες... τ'ο κωριτό παίρνει προί- ζα... και θέλουν να την παντρεύουν με κα- νένα πλούσιο. 'Εγώ τί είμαι; Ένας ψαράς, έ-



'Ο κ. Στέφανος Δάφνης



νας γυροδός και άγοράματος φραάς...

Και τα μάτια του αισθησιακού ναυαγιάτου γεμίσαν παύσιον. Θύλαγε κανείς πώς ήταν έτοιμα να βορραζούν...

Και ο Μιζέλε σηκώθηκε, φροφώθηκε το πανέρι του. «Μπόνια νό-τε-λ, ν' έλεγγε. Το διαλόγημά του άνήχησε στο βάθος του δούμου βορεού...

— Πισάρι! φρόσσο πισάρι!... 'Ο πισάρις!...

'Ο Μιζέλε ερχόταν συχνά σπίτι μας. Είχε γίνει τού σπεισιού. Μας έφραγε και άγοράκιμα διαλεχτά φραία και μεζέδες θαλασσινούς: Γαρίδες, καλαμαράκια, καραβίδες, κανένα μικρό σαλάχι...

— Μπόνια σέρα, σινάο... σινάο τάλε! (Ποτέ δέ μπορούσε να μάθη τ' όνομά μου). Μπόνια σέρα, σινάο!

Χριστούσε τη μάνα μου, διαλώνοντας στα δύο τή μέση, και στοιγγυλοκάθιζε χάνον, στο χειράδουκα, με το πανέρι των φραϊκών πλάγι του, ή στα γονάτά του. Έβανε το καρφεδιά του, ή ένα ποτηράκι κωνιά και μάς έλεγε τά βάσανά του, τά αισθησιακά του βάσανα: 'Η Φιορέλα! Τ' όνομά της έτροφώτιζε στα ζεύη του δέκα και είκοσι φροές στο λεπτό. Ήταν ή άγάπη του, ή λατρεία του, ό θρησινός του! Απτή και χαίμα ήλλη!

— Καλά, Μιζέλε, τού είπα κάποτε γιά να τον περιάζω, άφού τήν άγαπίς τόσο, γιατί κοιτάζει και τίς άλλες:

— Έγώ;! διαμαρτηρήθηκε ο Μιζέλε.

— Βέβαια... Γιατί, άια καλωόρα χαίμα δι-κή και νόστηη στις φροές, φορολώνεις τά μάτια σου και χαμογελάς;

— Νιεντεμένο! διαμαρτηρήθηκε πάλι ό πιστός ναυαγιάτου. Απτες τά φορολώνεις! απτες γέλαν άια με βλέπουν! Έγώ πίσω στη δουλειά μου. Πι-σάρι φρόσσο!...

'Όμως γιά κάτι άλλο στενοχωρόταν πού πού δέ εφορτημένος φραάς: Δέν ήξερε γράμματια και άναγκαζόταν να βάζη άλλο-νε να γράφη της Φιορέλας. Μά τόρα τελευταία ούτε σ' αυτών εί-χε έμπιστοσύνη και με τρώπο με παρωλάσε να του γίνει έγώ γραμματιασός! Καθίσαμε λοιπόν μα Κιριακί και σκαφώσαμε σέ γλώσσα Τουσκάνηνα ένα γράμμα πού ήταν γιά γέλια και γιά κλάματα μαζί! Κέ ο Μιζέλε τού πή-γε και πήγε χαρούμενος να τό ταξιδιορήση...

Τό Τζίο Μιατίστια δέν τον έβλεπα ή ούτε τίς Κυριακές. Έμαθα πώς ό γέρος ήταν κατακόπτος και δέ μπορούσε να βγη τόν άνι-φρο, στην εκκλησία. Ήταν περμένος σ' άματά της άνερότητα; ν' ή θέση του, κοντά στα καρφεθισακια της λήθινης έβινε άδειαν! Μά τό έγγονά του, ό Λοίκα, λιγάνε ν' ερχότανε κάποι, να τον φροφτίξη... Κάποτε, σάν ήταν καλύτες καιρός, μπουνάσια, τότε παί-νανε δύο άντρος και τον άνεβάσανε στο κατάστημα να πάρη άε-ρα... 'Ο γέρος, άκοιμισμένος στα σκαλιά, εκώταζε στο πέλαγο; κα' άναστενάζε: — «Άχ! απτή ή μαλιάρη, απτή ή καταρωμένη ά-φροφίτα πού πέφτει από τ' άστρα, έλεγε, δά με φρά!... Μαλεντένια μαλιάρια!...» Μά οι άλλοι σήκαν άνάφρασι τούς όμοις και προ-σπερούσαν. Και ό Τζίο Μιατίστια κάρφανε τά μάτια στο πέλαγο, μακριά, ν' έβινε σιωπηλός, με την πίπα στό δόντια...

Είχε άπομένει ένα σακκούλι κόκκαλα. Κι' όλο χειρότερε...

Έκει κατά τό γινόπορο, πού τά πρώτα σίννεμα σκαφώσαν τον ούρανό, ερχετα μία μέρα λυπημένος ό Μιζέλε και μού λέει πώς ό γέρος πέθανε. Τήν παρωμένη νιχτι πέθανε και τό πούσι τον βρή-νανε ξεροθ. Και τό κώμας ήτανε πού δέν πρόσφρασε ούτε ό παπάς να τού μωφούσά τό χειροτόδα και τά πού βάλη άποκάτου στη γλώσσα την όστα.

— Γ' αυτό λοιπόν είσαι τό-σο λυπημένος, Μιζέλε, ξ; Μά ό Μιζέλε μού απάντησε: με εύλακρηνια πώς δέν ήταν τό-σο γι' αυτό... Έ, γέρος ήτανε πάλι ό Τζίο Μιατίστια, όδοντά-ρης, τώραγε τό ψούμι του... Γ' άλλο πράμα ήτανε σήμε-ρα πότερο στενοχωρισμένος ό Μιζέ-λε: Ένάμησ μίγα είχε να λάβη γράμμα από τη Φιορέλα του και σή-

μερα του ήθε γράμμα από την αδερφή του την Άννα, τού λέει ένα σκαφ ζωντανός; και γιά την άρραβονισιαζαί του ούτε λέξη. Απτή δέν ήταν καλά σημάδια. Και ό Μιζέλε ζώρρασε τά φρέδια συλλο-γιόμας, άνήγηος...

Έπληγε στην κηδεία τού Τζίο Μιατίστια. Γίνεζε από την προ-μηνία ίσα ίσα στο νεκροτάφειο. Στο Μόλο ήθε ό παπάς, ένα παιδί προ-στά με τό Στανού πού τό αφανί, και γέρος ό λόγι καθολικός τού τόποι. Τό γέρο τον είχαν βρέει σε μία γυροκιά κάσσα, κάποι σ' άποφύ. 'Η 'Ιταλική σημαία κρεμότανε μεσίτια στο κατάρτι, και στις δύο άνειούτατες...

'Η κηδεία γίνεζε κατά τίς έντεκα τό πρωί. Μπουνάσια. Το λιμάνι άστραφτε δυο από τον ήλιο, και τό παρκαζού συνε-φάρα είχε γαθεί... Οι ναυαγιάτου ήταν λυπημένοι, σιωπη-λητα. Είχαν φορέσει τά καλά τους και τούς σκαφούς με τίς πράκινες φροφτες. Από παλληάρια άνεβασαν έπάνω τό φρέ-τρο και με βραειά περιαιρία τούβλανά ξέω. 'Η κοική μπρε σε κίνηση. 'Ο παπάς άρχισε να διαβάζη τό μίσεφροφε ή κάτι τέ-τωσ... Πίσω από τό φρέτρο ερχόταν τό έγγονάκι τού γέρου κλαί-ροντας άπαρηγόρητα: και ακολουθούσαν όλοι οι ναυαγιάτου, πού έ-κείνος ό θάνατος στην ζηνειτά τούς κοιτάζε πιο πού...

Μαλεντένια μαλιάρια! Και τον έπληγαν στο λιμάνι τής σιωπής...

Ύστερα από λίγες μέρες, ένα δειλινό, ερχε-τα ξανά ό Μιζέλε σπίτι μας. Κρατούσε τό σι-νο πανέρι των φραϊκών. Κάθισε στο χαγιάτι, κατόμα, άκούνησε τό πανέρι στα γονάτα του ν' ήταν κατακόπτος, με τά μάτια καταθισαμένα. Θύλαγε κανείς πώς κοιτάζε τά χριστούκια και τίς γαρίδες πού γράβιζαν στο πανέρι. Ήτανε σα-σισιμένος.

— Τί έχεις, Μιζέλε; Κόβα σουτόεντε;

— Νά! διαβάστε, σινάο τάλε!... διαβάστε.

Και με χειρονομία δραματικής άτελεισίας έ-βγαλε από τον κόφρο του ένα γράμμα με 'Ιτα-λιά γραμματιόσημα και μού τόδωσε: «Διάβασε τή αστιχία μου!»

Τούγγραφε ή αδερφή του ή Άννα από τό Μπάρι. Καθάρη και ζώστερα τούλεγε, άδερφοήλη μου, να τό πάρης, άπόφασ. 'Η Φιορέλα τά ξεγασσε όλα, και τά κέλια και τούς όρμους. Άρρεβ-νώστη με άλλον, ή Έναν έυ-πορο, ή Ένα μενεσταίνε από την Τεϊότα Βέζια, και θα γινό-τανε μάλιστα σίννοια, εκεί κα-τά τό Χριστούγεννα ό γάμος τούς. Ύστερα θα πάνε στην πα-τρίδα τού γαμοφού... Μία πού δέ γάινονται, Μιζέλε μου... τού-γγραφε.

Κι' ό καρφερός ό Μιζέλε, πού δούλενε στην ζηνειτά και πίστευε στην αιονιότητα της αγάπης!... Λοιπόν, τον έβλε τό παρτάσο, πε-ρίσσεψε ό πόνος στην καρδιά του, και τά μάτια του άρχισαν να τρέ-ζουν...

— Πόβερε Μιζέλε!... Άποστη Φιορέλα! Έλεγε.

Και τό δέκαυό του στάζανε κούπο-κούπο στα χριστούκια και στις γαρίδες...

Τό Μιζέλε δέν τον ξανάειδα. Δέν ήθε να με άποχωρηθή. Ύστερ' από λίγες μέρες ό άνερότατος άφραγε γιά τό Μπάρι... 'Όταν κατέβηκα στην προκηνία, τίς είδα να βρύναν από τό λιμάνι, με άλοφισωτά τά κόκκινα πανά, με τίς πόφρες όδοές να όδονάνε την πολήφραη θάλασσα, πού την έτραψαν όχτώ μήνες... Οι δύο άνειούτατες σηματοστολιμένες άποχωροφούσαν τον τόπο μας... Στο έβγα τού λιμανιού ούξανε δύο ντοφεκές. Έπειτα δέ άλλες...

Και σέ λίγη ώρα, τά δύο κόκκινα πανά μίφρυναν-μίζονταν και γό-θησαν από γρησίο όόντο τ' ούρανού και τής θάλασας.

ΣΤΕΦ. ΛΑΦΝΗΣ

Η ΚΟΣΜΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

Λόγω άδιαθέσιας της κ. Μονιάν, δέν δημοσιευετα εις τό σήμε-ρον ό φίλον. Ζητούμεν συγγνώμη από τούς άναγνώστιας μας διά τήν μικρήν απτήν παράλειψιν.

ΤΟ ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑΤΙΚΟ ΦΥΛΛΟ ΤΗΣ «ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ» Πανηγυρικό, πολυσέλιδο, με έκλεκτήν επίκαιρον ύλην και με πλείουν εικονών. Έπίσης από τού φύλλου κύτου άρχίζει και τό παθητικόν άνάγνωμα Ο ΒΙΟΣ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΕΥΓΕΝΙΑΣ

ΕΙΚΟΝ ΤΟΥ ΕΞΟΦΥΛΛΟΥ ΜΑΣ 'Η είκων τού σήμερονό έξο-φύλλου μας φέρε τον τίτλον «'Η Γέννησις τού Χριστού». ΕΚΛΕΚΤΟΙ ΓΑΜΟΙ ΝΙC DONKER — Λουίζα Α. Βερκούιν, έτέλεσαν τούς γάμους τον.